

Úvod do psychologie

PhDr. David Kuneš, Ph.D.

21.9.2012

Úvod do psychologie - cíle

- podnítit zájem
- Osvojení vědeckého způsobu uvažování (*zdravý rozum x vědecká metoda*)
- Obecný přehled o psychologii jako vědě
- Přednášky nejsou povinné (rozdíl mezi zkouškami a semináři)

Úvod do psychologie - požadavky

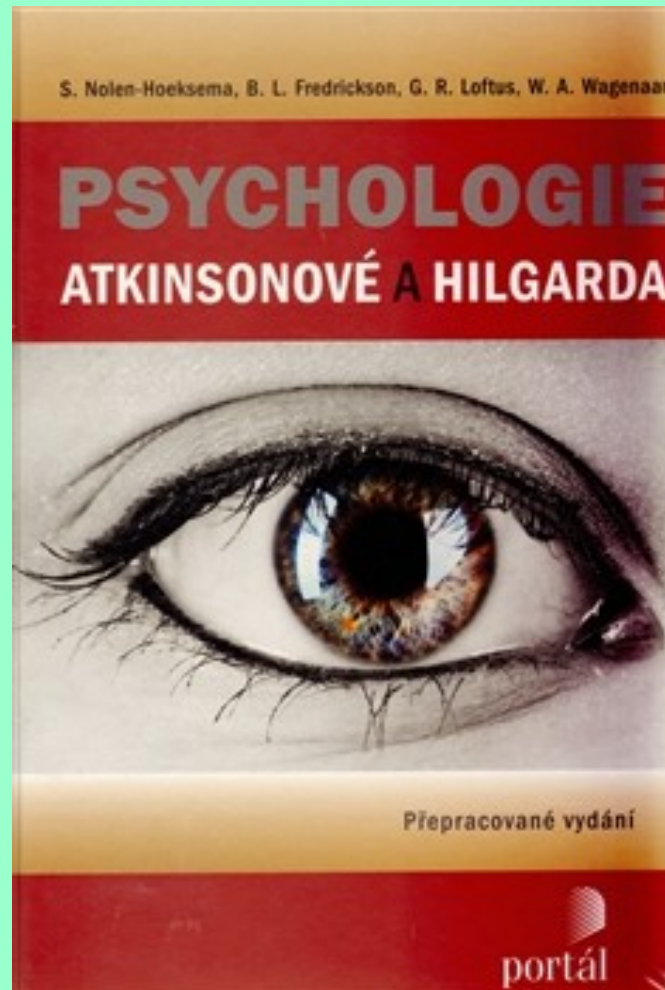
- znalost základní psychologické literatury (knih i časopisů)
- Ukončení – kolokvium: písemný test

Písemný test

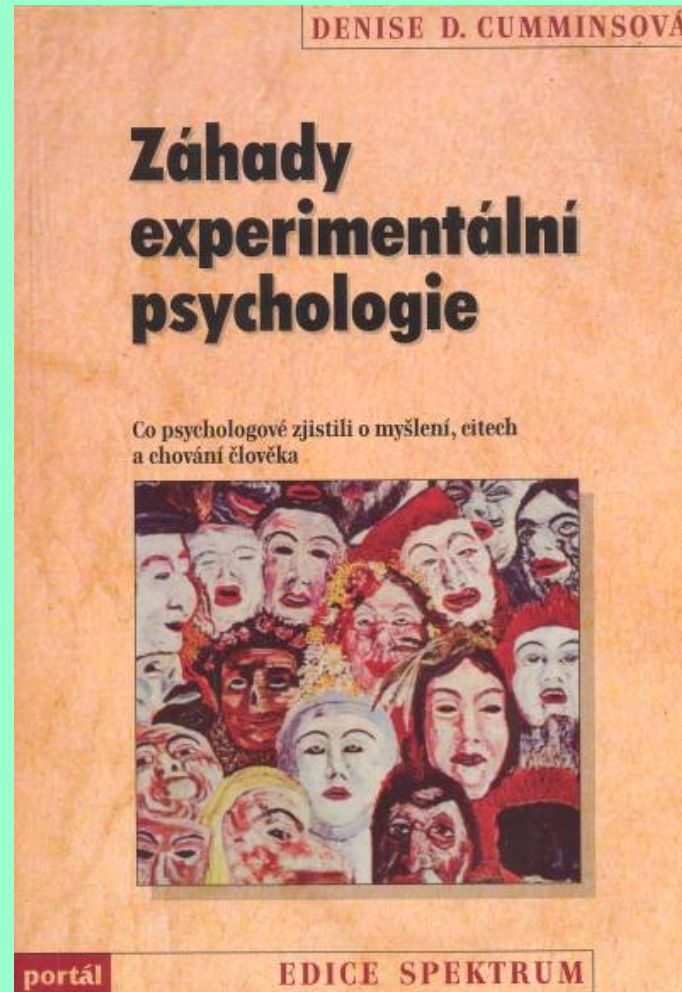
- 10 – 15 otázek
 - 2/3 z toho, co zaznělo na přednáškách
 - 1/3 z knihy „Psychologie“
- výběr z možností, doplňování, volná výpověď
- pro úspěšné splnění nutno **80%** správných odpovědí
- **Prezentace knihy má váhu 20%**

(referát /8-10 minut/ o vědecké psychologické publikaci nebo o zajímavém vědeckém článku, které jste četli.)

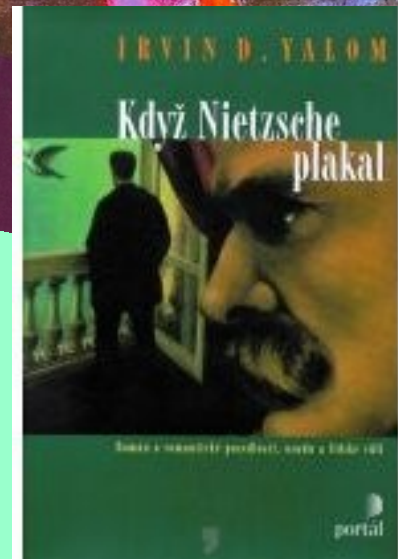
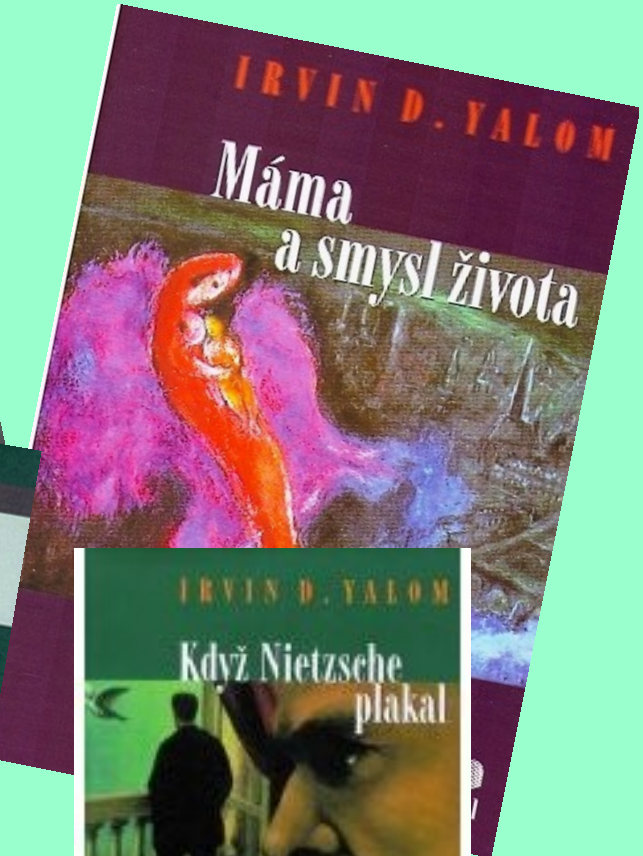
Psychologie Atkinsonové a Hilgarda

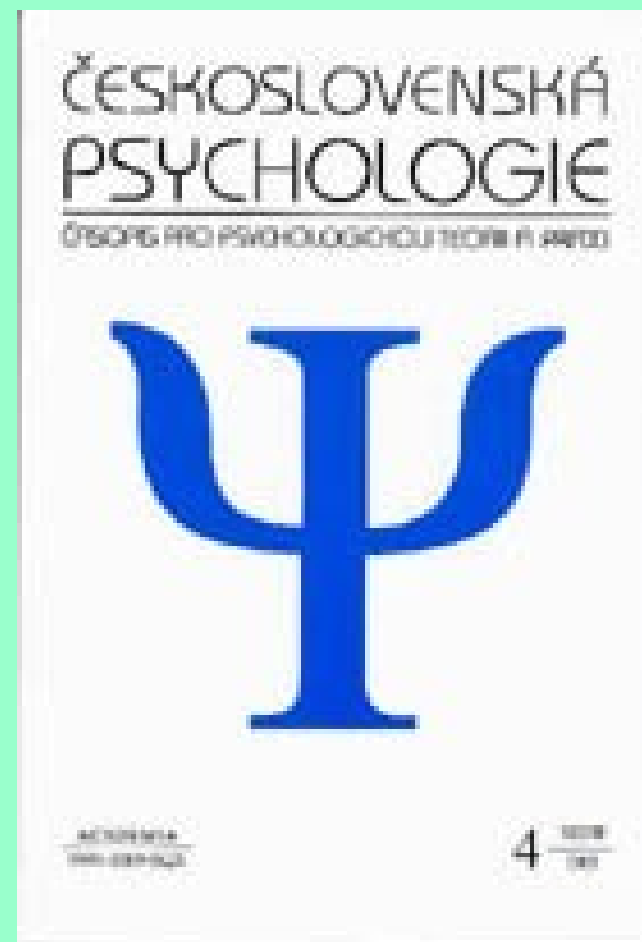
Záhady experimentální psychologie - Cumminsová

Beletrie s psychologickou tématikou

Časopisy

Studium pramenů

- ověřování informací – nutnost dohledávat informace u zdroje!
- znalost AJ, další jazyky výhodou
- díky překladům, nepochopení a zestručňování se informace zkreslují

Charakteristiky vědecké publikace

1) Kniha projde recenzním řízením

- **lektor** (recenzent) – ověřuje vědeckou úroveň práce, popř. navrhuje přepracování
- uvedeno v úvodu knihy

Lektoroval: prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc.

© David Kuneš, 2009

Portál, s. r. o., Praha 2009

ISBN 978-80-7367-541-7

Charakteristiky vědecké publikace

- 2) V textu jsou uvedeny odkazy na literární zdroje
– tzv. **citace**:
(jaká je *kvalitní citace*?)

srovnávání tedy nezřídka pomáhá udržet nebo posílit pozitivní sebeobraz (Wood, Wilson, 2003).

Ještě jiným principem vedoucím nepřímo k sebepoznání může být *identifikace*. Děti (ale nejenom ony) se obvykle „vidí“ v lidech, k nimž mají kladný vztah, a naopak se nechtějí podobat těm, ke kterým chovají záporné pocity. Je to patrné zejména u velmi malých dětí, které se pokoušejí identifikovat většinou s rodičem stejného pohlaví (Vágnerová, 2000).

Charakteristiky vědecké publikace

3) Seznam použité **literatury** na konci knihy:

Literatura

- Balint, M. (1999). *Lékař, jeho pacient a nemoc*. Praha: Grada.
- Beck, A. (1997a). Cognitive Therapy: Reflections. In: Zeig, J. (ed.), *The Evolution of Psychotherapy – The Third Conference*. New York: Brunner/Mazel, 55–67.
- Beck, A. (1997b). Discussion by Aaron Beck, M. D. In: Zeig, J. (ed.), *The Evolution of Psychotherapy – The Third Conference*. New York: Brunner/Mazel, 79.
- Beck, A. (2005a). *Kognitivní terapie a emoční poruchy*. Praha: Portál.

Charakteristiky vědecké publikace

4) Kniha vyšla u nakladatelství zaměřeného na psychologické **vědecké** publikace:

- **Portál** <http://www.portal.cz/>
- **Triton** <http://www.tridistri.cz/webshop/>
- **Grada** <http://www.grada.cz/>
- **Galén** <http://www.galen.cz/idistrik/vydav/>
- **Academia**
<http://www.academia.cz/>
- Různá menší nakladatelství - **Cesta, Práh**

Charakteristiky vědecké publikace

5) Na knihu odkazuje vědecká **autorita**:

- doporučení na přednášce
- seznamy doporučené literatury v odborných učebnicích

Literatura doporučená k dalšímu studiu:

Beck, A. (2005). *Kognitivní terapie a emoční poruchy*. Praha: Portál.

Ellis, A., MacLaren, C. (2005). *Racionálně emoční behaviorální terapie*. Praha: Portál.

Možný, P., Praško, J. (1999). *Kognitivně-behaviorální terapie – úvod do teorie a praxe*. Praha: Triton.

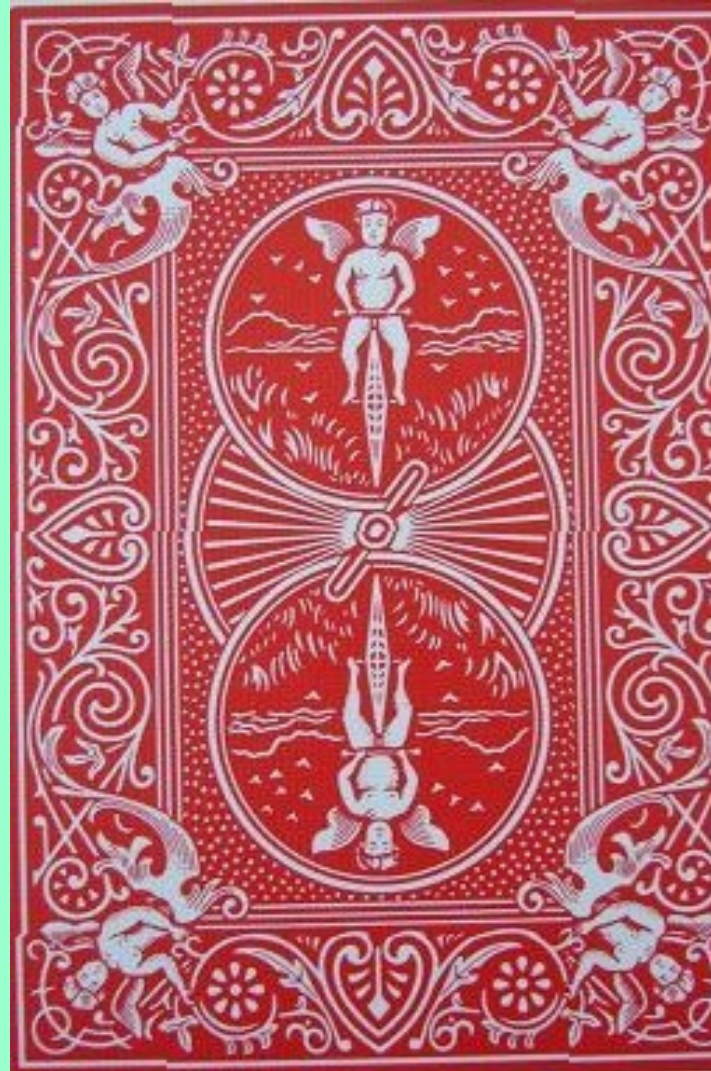
Praško, J., Možný, P., Šlepecký, M. a kol. (2007). *Kognitivně behaviorální terapie psychických poruch*. Praha/Kroměříž: Triton.

Studentské práce

- důraz na originalitu a samostatnost při vypracování (postihy plagiátorství)
- správné a zejména kompletní uvádění zdrojů - citace:

<http://cspsych.psu.cas.cz/pokyny.html>

- seznam literatury (předpokládá se min. 10% zahraničních zdrojů)

vědecká x nevědecká metoda

vědecká:

- Systematičnost
- Ověřitelnost
- Opakovatelnost
- Objektivita

nevědecká:

- Nahodilost
- Nelze jednoduše ověřit ani vyvrátit (je třeba věřit)
- Jednotlivé zkušenosti
- Subjektivní hodnocení

System věd – dělení podle metody

Empirické/přírodní

- matematika
- biologie
- lékařství
- geologie
- chemie

Humanitní/společenské

- filologie
- sociální vědy
 - sociologie
 - ekonomie
 - religionistika
- kulturní vědy
 - **psychologie**,
filozofie,
antropologie,
teologie ...

System věd – dělení podle metody

Empirické/přírodní

- *Exaktní* (přesné)
 - formulují obecně platné zákony, pravidla
- *objektivní*
- Hlavní metody:
 - pozorování
 - experiment

Humanitní/společenské

- *Pravděpodobnostní* (méně přesné)
 - formulují pravidla založená na pravděpodobnosti
- *intersubjektivní* – shodná výpověď více jedinců
- Hlavní metody:
 - pozorování, experiment
 - rozhovor, dotazník
 - analýza produktů

Postavení psychologie v systému věd

- Řadí se ke společenským vědám
- Čerpá z/je ovlivněna matematikou (statistikou), lékařskými vědami, sociálními vědami (sociologií) a filozofií a některé z nich zpětně ovlivňuje

Psychologie jako vědní obor

- **Psychologie** je věda, která studuje lidské chování a prožívání.

nebo lépe

- **Psychologie** je věda, která studuje lidské chování, mentální procesy a tělesné dění, včetně jejich vzájemných vztahů a interakcí.

Cíle psychologie

1) **popsat** různé projevy chování a duševního dění

- K tomu se používají (nejen) následující metody:
 - a) pozorování
 - b) rozhovor
 - c) experiment
 - d) diagnostické testy

Cíle psychologie

2) vysvětlit lidské chování a prožívání

- vytváření **psychologických teorií** – souvislých soustav hypotéz, přesvědčení a ***konstruktů***, které umožňují vysvětlit data získaná psychologickými metodami
- množství rozličných teorií je dáno tím, že lidské chování a prožívání je velmi složité

Cíle psychologie

3) **předvídat** (predikovat) lidské chování a prožívání

- složité, protože předvídání dějů může ovlivnit jejich průběh (**sebenaplňující proroctví**)

Cíle psychologie

4) Ovlivnit

- např. zvyšování lidské spokojenosti a zdraví

Studium psychologie

- Motivace ke studiu:

Co vás vedlo právě ke studiu psychologie?

- touha po vzdělání
- tendence pomáhat druhým
- doplnění předchozího vzdělání o další rozměr (medicína, fyzioterapie, práva)
- snaha vyniknout ...

Studium psychologie

- bakalářské vs. magisterské (výhody, nevýhody)
- rozdělení studia do dvou cyklů:
 - 1. cyklus - více teoretický, obecný (1. – 6. semestr)
 - 2. cyklus - praktické aplikování poznatků z 1. cyklu (7. – 10. semestr)

Dělení psychologických oborů

- Základní - teoretické
- Biologická psychologie
- Obecná psychologie
- Vývojová psychologie
- Psychologie osobnosti
- Sociální psychologie
- Psychologie životního prostředí
- aplikované - praktické
- Klinická psychologie
- Poradenská psychologie
- Pedagogická psychologie
- Psychologie práce, organizace a řízení
- Forenzní psychologie

speciální psychologické disciplíny

Psycholingvistika, psychometrika, metodologie, psychodiagnostika

Další možnosti vzdělávání

- Psychoterapeutické výcviky
- Diagnostické semináře, kurzy
- Studium v zahraničí
- Psycholog ve zdravotnictví, dopravě...

Akademická a vědecká dráha

- Akademický (malý) doktorát – PhDr.
- Vědecký (velký) doktorát – Ph.D.
- Docentura – doc.
- Profesura – prof.

Hlavní náplň práce psychologa

- **Diagnostika** – zhodnocení stavu, způsobilosti, predikce dalšího postupu
- **Vedení osob, práce se skupinami** – systémové změny
- **Terapie** - léčba
- **Vzdělávání** - edukace – kurzy, léčebně vzdělávací programy apod.
- **Mediace** – vyjednávání
- **Výzkum**